

۱۲۸۷ ۱۱۴

رباعیات حیات

از شهید محمد علی فروغی

نخستین
ایف

خیام، عمر بن ابراهیم، ۲۲۲ - ۵۱۷ ق.

رباعیات خیام از روی نسخه محمدعلی فروغی مقدمه ابوطالب میرعبادینی؛ بخت‌آمیر فلسفی؛ ترجمه انگلیسی
فیتر جرادو و ترجمه فرانسه حامد فولادوند و ترجمه عربی سیداحمد صافی نجفی، ابراهیم فروغی؛ تذهیب محمدزین‌الحق
هنرور، تهران؛ پساوولی، ۱۳۶۸، ۳۶۸ ص، ۱۱۱ × ۱۷ س.م.

۹۷۸-۹۶۴-۲۰۶-۵۸۵--

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

۱. شعر فارسی -- قرن ۵ ق. -- ترجمه شده به زبان‌های خارجی. ۲. شعر انگلیسی -- قرن ۱۹ م. -- ترجمه شده از
فارسی. ۳. شعر فرانسه -- قرن ۲۰ م. -- ترجمه شده از فارسی. ۴. شعر عربی -- قرن ۲۰ م. -- ترجمه شده از فارسی.
الف. فروغی، محمدعلی، ۱۲۵۴ - ۱۳۳۱. صحیح ربیع. فلسفی، امیراحمد، ۱۳۳۷ - خطاط. ج. میرعبادینی،
ابوطالب، ۱۳۰۸. مقدمه نویسی. د. فیثس جرادو، ادوارد، ۱۸۰۹ - ۱۸۸۲ م. مترجم. هف. فولادوند، حامد، ۱۳۲۲
م. مترجم. و. عربی، ابراهیم، مترجم. ز. صافی، احمد، ۱۸۹۶ م. مترجم. ح. هنرور، محمدزین‌الحق، ۱۳۵۴ -

۸۵/۲۲

PIR۲۶۲۵/۱

۳۵۹۶۱۵۲

شماره کتابشناسی ملی

رباعیات خیام

مقدمه، دکتر ابوطالب میرعبادینی

نوشته‌نویسی، امیرابوفلکی

ترجمه عربی، فیتر جرادو

ترجمه فرانسه، دکتر حامد فولادوند

تجزیه رباعی، سیداحمد صافی نجفی، ابراهیم فروغی

تذهیب، محمدزین‌الحق

لیتوگرافی، محمدزین‌الحق

چاپ ششم، ۱۳۹۳

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه بمسئله‌ای، جدا

تهران، میدان انقلاب، بازارچه کتاب، پلاک ۱۰

تهران، خیابان کریم خان، پیش‌خرمندر، پلاک ۱۰

شابکت ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۶-۵۸۵--۱

وب سایت: www.yassavoli.com/ www.yassavolishop.com

رایانامه: info@yassavoli.com

حق چاپ محفوظ

دساجه

مسئله ازین است که

در مدینه است حضرت نایافته ای که در فرار حیات میگذرد
در اندرون اندیمت و در غنای بی پامی دارد که هرگز نماند
پایانی نیست. دل جان فرود میزند و مانع میماند؛ خواهه امام
حجّه الحق حکیم ابو الفتح ابو حفص عمر بن ابراهیم مشهور بن پیام خدای
را نیز ازین دو گریزی نیست و این سپهر فرزانه بهر از خدای
ببند کشیدن سلسله ای از وارکان مروارید کون پش کشتگی خویش
در قالب با عیانی نقر و شیواتلی می بخشد.

دوران حیات شاعر شورید خالی از نابسامانی های سینا
اجتماعی علمی و دینی نیست. برکناری های علما و سلجوقی، نامی
خراسان پس از شکست سلطان سنجر زد و خورد های قومی دینی
تازه جوی های باطنیه تحریم فلسفه و علوم عقلی به سخت آزادی عقیده
بین این بکشید بلکه دلواپسی های انسانی دیگری انیر محبوب
گردیده بسیاری رباعیات شاعر متاثر از آنهاست.

رباعیات حیا مشون از من این فلسفی است. او خطبه
بوعلی را به فارسی ترجمه نمود و با کمال سلیقه نوری در زنده لروح
اوراد حکمت تالی ابن سینا می داند که نیمه در اشک و ابن سینا
می شمارد در رساله عربی کون و تکلیف در پاسخ کی از اشک در

ابن سینا بہ نام ابو نصر محمد بن عبد الرحیم نسوی با ذکر این نکتہ کہ من
 معلم من افضل المتأخرین شیخ الرئیس ابو علی حسین بن عبد اللہ بن سینا
 بخاری نقل شد در تہذیب کہ در این خصوص امعان نظر کر دیم ارادت
 خویش و انبیا و ائمه است تا در ایان میدارد بگفتار ابو الحسن ہستی
 در تہذیب صوان الحکمہ بولون و ماہی از این نکتہ است. وی گوید:
 «علاء الدولہ منہ امر رب علی ارعاب علماء الدولہ کا کوہ»
 روزی عقیدہ ختم را در بارہ اعتراضات ابو البرکات بر بوعلی پڑ
 ختم گفت «ابو البرکات کلام بوعلی را در نمی یابد و او را در آن متبر
 شیخ فیت تاجہ رسد بہ اعتراض بر سخنان او و ایراد مشکوک برد
 بہ موجب آیات امام محمد غزالی نیز مختصر ختم ادرک

نموده است.

امام ابو حامد غزالی وقتی برای فرونشاندن عیش و حانی
خوش از طوس بنیابور رفت تا در باب معرفت و حقیقت و کیمیای که
بر اوست نام داشت گشاد کار خود بگوید با ختام برخوردار شد
و پسند زد و در آن رس ریاضی میخواند برای آموختن علم فلک پنهانی
نزد او در رفته است.

خاتم دانشمند ریاضی و منجم بلند آوازه در سال ۴۰۰ هجری
با ابوالمظفر اصفهانی میمون بن بحداد ری و بنی چند به تقاضای ملک شاه
به اصلاح تقویم پرداخت تا نوروز را در اول اسفند ماه از پیش از
این تاریخ، نوروز در نیمه برج حوت واقع بود و این عمل ملک شاه بود.

گردید و دهمین سال پس از اتمام تیغ حبلائی رصدی بزمی کشنا
تتیب داده شد و مالی بسیار در آن کار رفت و در سال ۴۸۵ هجری
وفات کشنا کار اتمام را نگردید.

حیام در عارف لایمی و فقه و لغت و تیغ تیرا استاد بود
معروف است و در بیست و چهار سالگی در اسلام عبدالرزاق پسر فقیه آل
ابوالقاسم عبدالنعمان بن علی بن سید بنی و در از راه داجه نظام الملک
وارد شد. وزیر با امام استرآب ابو الحسن الخزاز شسته بود و باره حلافت
قراء در آیه ای از آیات قرآن سخن می گفتند چون حیام را است
اینک مرد جنبیری را یافته ام. آنگاه وی قرائت های شاذ و غلط
ذکر کرد و وجهی را بر سایر وجه برتری هفتاد چون سخن پایان رسید

غزالی گفت: خداوند امثال ترا میان علما زیاد کند، هر چه بچاکه تصور
نمی کردم کسی از تیرت را تا این حد احاطه به موضوع داشته باشد تا
چهره سب به حکما.

خاتم سفری به بخارا داشت و خاقان شمس الملوک خان بخارا
در اغرت مر آن کرد. وی به سمرقند و بهرات و صفهان و حبشه
برای حج میرفت. آثارش صرف نظر از رباعیات رسالی
است که عبارتند از:

رساله جبر و معتابله، شرح اصول من و مبادات کتاب اقلیدس
رساله فی الاحتمال لمعرفة مقتداری التنبؤ و الغرض فی جسم
مکرب منها که بیان دستوار شمیدس ترازوی اوس برای زمین

اشیاء با توجه به وزن مخصوص هر یک.

رساله لوازم الاکتف در باره هواشناسی.

رساله ای در حل یک مسئله جبری به وسیله قطع مخروطی.

تأثیر سیسم، و یک تراش از همه در شعر خواجه شیراز مشهور است

به قول شبلی نعمان فلسفه نظیر شعرش کسرش فلسفه حیات است بند

شیراز همان گونه می اندیشد که پیرش سوز و مگر که پیرش را باید

ضمیمت شمرد که در باره ملاقات نه پیدا باشد.

اگر عشرت امروز به نه افتد از دیوان قصه خاندان

دارد و مایه تقدیرت را که ضمان خواهد شد.

ابو الحسن علی بن نیدین محمد بهقی معروف به ابن فندق

از بزرگان علمای قرن ششم (۴۹۹-۵۶۵) شاگرد حکیم که در سال

۵۰۷-ق اورا ملاقات کرده گویند و اما در ختام امام محمد بغدادی

برای من حکایت کرده است که ختام سرگرم نائل در الہیات شفا بُو

پون بفضل واحد و کثیر رسید کتاب فروبت برخواست نماز بگزارد

و وصیت کرد بیچ نخورد و نیاشامید و چون نماز عشاء روز بگزارد

بخوابد بر سجده رفت و در آن حال می گفت بدان که من ترا چند کلمه

میسرود بشناسم در ایام زار بر معرفت تو برای من بمنزل رهبری است

بسوی تو. و آنکاه بمزد. و در حق انسان را نپند می اندیشید آرام گرفت

سال فاش (۵۱۰، ۵۱۷-ق) نوشته شد.

شهرت جهانی ختام و قبل جهانیان از وی در زمین رسد

نعره‌شویابی است که به‌بخت سرفقییر جلاله به زبان انگلیسی صورت گرفته
 است. وی با درک صحیح مضامین فلسفی رباعیات پیرنیشا بوژار را
 اقتاد از نثر ادبی بدیع و تازه موافق طبع ذوق اروپائیان
 انتقال احکام و مفردات به غرب ممکن ساخت. اقبالی که ترجمه
 غزلیات حافظ توسط او است، اب فردوسی توسط مایورالد
 از آن بی‌هم‌ماند.

بحال میرمادینی

سن ۱۲۷۲